

DISSERTATIO
DE
DONO LINGUARUM IN ECCLESIA PRIMITIVA.

Cujus

PARTEM PRIOREM

CONS. MAX. VENER. FACULT. THEOL. ABOËNS.

PRÆSIDE

Mag. GUSTAVO GADOLIN,

*S. S. Theol. Prof. Prim. Archi-Præpos. Equ. Ord. Imp. de
S. Wolodim, in IV Cl. Acad. Imp. Aboëns. h. a. Rect.*

Publico Examini modeste offert

JOHANNES GUSTAVUS FLORIN,

Phil. Mag. & Sacell. in Piikie.

In Audit. Theol. die 28 Nov. 1812.

H. a. m. f.

ABOË, Typis FRENCKELLIANIS.

1882

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTEN

LENOX

TILDEN

1882

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTEN
LENOX
TILDEN

1882

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTEN

LENOX

TILDEN

1882

Quemadmodum sol matutinus, viatori desertis in locis erranti, rectam, a qua noctis obrutus tenebris deflexit, semitam monstrat; sic religio Christiana mortales, paganorum erroribus occæcatos & Judæorum præjudicatis opinionibus detentos, collustravit, viam omnibus, qua incedentes felicitatem consequi possunt, pandens tutissimam.

Quæ itaque salutaris (si salutare quid dicendum) doctrina digna sane erat, quam homines omni studio amplecterentur; attamen historia primi temporis Ecclesiastica satis superque testatur, fuisse non solum eam valde agitatam, sed etiam quos Salvator reliquerat testes rerum suarum, dogmatum licet ac præceptorum sanctitate vitæque innocentia spectatissimos, variis affectos injuriis & contumeliis. Nempe gentiles religionem christianam odio habebant, quod præcepta ejus valde a communi istius temporis cogitan-

A

di

di ratione diversa essent, quod opinionibus, quæ inter ethnicos invaluerant, præjudicatis non faveret, quod idololatriam, tot seculorum vetustate firmatam, detestaretur, cet. Et Judæis invisa hæc religio eam præsertim ob causam erat, quod ejus capita, quæ de Christo agebant, non conciliari posse ipsis viderentur cum librorum suæ gentis sacrorum effatis, male scilicet intellectis, spem ex ipsorum opinione certam eis conciliantibus, fore ut ad eos divinitus mitteretur Salvator, sua ope & auxilio eos a Romanorum & alieno quovis violento & molesto imperio liberaturus: quam lætam expectationem frustratam cum vidissent, tanta in Jesum & Apostolos ira excanduerunt, ut eos a propaganda religione impedirent non modo, verum & odio summo haberent & acriter varie persequerentur.

Quæ igitur cum esset fors & conditio rei christianæ in initiis suis constitutæ, ut una ex parte ethnici eam male vexarent, ab altera universum agmen Pharisæorum, legis peritorum & quotquot eruditionis aut sapientiæ aliqua apud Judæos laude polerent, uno studio, uno impetu, contra evangelii doctrinam ingenii sui vim omnem dirigerent; facili negotio est ad intelligendum, si isti, quibus commissæ erant religionis christianæ tradendæ partes, ab omnibus præfidiis humanis relictæ, inopes, nudi, nec eloquentia, nec eruditione valentes, humano tantummodo

do, non vero Dei nixi fuissent auxilio, eos per tot discrimina rerum, nec ad metam attingendam eniti nec videre potuisse, ne christiana nondum fatis confirmata respublica quid detrimenti caperet.

Salvator vero mortalium, quem hæc obstacula vel in antecessum non latebant, discipulorum imbecillitati succursurus, animos eorum, spe *auxilii Divini* potiundi erexit & confirmavit. Quod auxilium, *παράκλητος* (Joh. XV, 26. XVI, 7.), *πνευμα ἅγιον* (Joh. XIV, 26), *πνευμα της αληθειας* (Joh. XVI, 13) vocatur, cuique *μινυς του διδασκειν παντα* (Joh. XIV, 26) & *ὁδηγεῖς πασαν την αληθειαν* (Joh. XVI, 13) pariterque donis variis extraordinariis & miraculosis (Matth. X, 1. Luc. X, 19. Marc. XVI, 17. 18. Joh. XIV, 12. Act. III, 6 & IV, 10 sq.) apostolos ornandi, injunctum describitur.

Inter quæ dona (I Cor. XII, 4. *χαρισματα*, & *πνευματικά* scil. *χαρισματα* ibid. v. 1 & XIV, 1. dicta), *facultas quoque peregrinis lingvis loquendi* (Act. II, 4. *Γλωσσαις ἑτεραις λαλεῖν*, ib. X, 46. *λαλεῖν γλωσσαις*, I Cor. XIV, 2. 4. 13. 19. 26. 27. *Γλωσση λαλεῖν* cet.), a Spiritu Sancto Apostolis & aliis nonnullis primitivæ Ecclesiæ Christianis data, numeratur.

Verum perobscura & multis difficultatibus obsepta quæstio: *de primis Christianis peregrinos sermones*

loquentibus, ab illis, qui Sacrae Scripturae locis exponendis & illustrandis laborem & studium impenderunt, merito habetur. Quæ spinæ partim inde ortæ sunt, quod, homines illorum, quibus Nov. Test. Scriptores, Sacrum Codicem litteris consignarunt, temporum quoad sensus, mores & inde enatam linguam, valde a nostra ætate diversi & diffiti sint, partim, quod Scriptores Sacri pluribus in rebus, utpote quæ suo ævo notissimæ essent, describendis, summam *anglican* non semper adhibuerint, partim quidem quod doctrina ab illis tradenda, captui vulgi accommodanda esset. In quæstione igitur *de hoc peregrinarum linguarum dono* explicanda, tam varie versati sunt Philologi & in tot sententiarum divortia abierunt, ut ubi tuto subsistere liceat & quomodo verum ab eo, quod veri speciem mentiatur, discerni possit, valde incertum videatur. Tenuitatis nostræ conscii ab ista quidem longe absimus temeritate, qua nobis persuaderemus, post tot feliciū N. Test. Interpretum labores, nos posse novam adfundere lucem materiei pro derelicta velut dudum habitæ, nuper denuo diligentia BARDILI (a), EICHHORNII (b)], AMMO-

a) v. EICHHORNII narrationem criticam de M. BARDILI tentamine interpretandi 1 Cor. XIV. (*Allg. Bibl. der Bibl. Litterat.* T. 1. p. 91. fs. P. 1. add. p. 775 fs. P. V.

b) EICHHORNII *Allgem. Bibl. der Bibl. Litterat.* II B. V. St. p. 757—830.

MONIS cet. ingeniosissime in controversiam vocatæ, verum a G. T. ZACHARIÆ (c), STORR (d) al. vindicatæ. Sed rei gravitas ad virium mearum aliquod periculum faciendum me movit.

Mihi ergo si quid tentandum fuerit, non nisi timide fecero, eoque unice consilio, ut peritiorum censuræ id subjiciam.

§. I.

Ut commodum sit examen eorum quæ dicentur, ea Nov. Test. loca, in quibus de hac facultate peregrinis lingvis loquendi sermo est, apponemus.

Primus locus est Actor. II, 1 sqq., cujus hoc ferre est argumentum.

Salvator humani generis, cum e mortaliū confortio, ad dextram Dei Patris collocatus esset, discipulis, quorum optimus & probatissimus itinerum & calamitatum comes, laborum periculorumque socius, morum moderator & indefessus doctor fuerat, relictis, primum
Ma-

c) in libro: *Vorstellung von den Geistesgaben der ersten Christen*, quem l. c. (p. 351—359) recensuit EICHORN.

d) *Notitiæ historicæ Epistolarum Pauli ad Corinthios interpretationi servientes*, p. 290—325.

Majestatis & potentiae signum, nec non specimen *ad-
spectabilis declarationis*, jam nunc instructos esse aposto-
los Divina vi ad munus suum administrandum, per effu-
sionem Spiritus Sancti (Act. II, 1 sqq.) die quinquage-
simo post discessum e terris, edidit. Res a Christo
prædicta, Hierosolymis, ubi omnes Apostoli, manda-
tis ejus satisfacturi, congregati erant, evenit. Quo
Spiritus Sancti dono instructi, non solum ab ignoran-
tia, qua laborabant, Apostoli liberabantur, maxima-
que alacritate ac virtute ad munus suum obeundum
accendebantur, adeo ut summa animi tranquillitate,
constantia, fortitudine & libertate, prudentia oratio-
nisque potentia, in præsentissimo licet vitæ periculo
constituti, religionem Christi traderent, sed etiam fa-
cultatem sensa sua, lingvis peregrinis cum aliis com-
municandi, nanciscebantur.

Singulare vero hoc factum Lucas his comme-
morat verbis:

*Quum ingrueret dies Pentecostæ, omnes (e) [qui,
ut*

e) ἅπαντες. Quidam interpretes (vide Eichh. *Algem. Bibl.
der Bibl. Litter.* III B. p. 228) e v. 17 ubi Joëlis (III,
1,) verba allegantur, sibi persvadent, omnes ad religio-
nem christianam conversos, fuisse die pentecostæ una cum
Apostolis in domo eadem congregatos: at Propheta hunc
eventum non respicit, sed Messianis temporibus descri-
bendis animum universe intendit, ("Die Zeit der bessern

ut v. 7 legitur, erant Galilæi (f) in unum erant congregati; atque repente exortus est de cælo sonus quasi ex violenter spirante vento (g), isque implevit totam domum (h), ubi assidebant; Tum ipsis apparuerunt discipuli

”Religions-einsicht, wo alles mit Gottes geist beseelt seyn werde, sey da: glücklich und von den Strafen Gottes frey wird der seyn, der Gott gebührend verehrt.” Vide EICHH. *Allg. Bibl. der Bibl. Litter.* III B. p. 1063—1065.)

Aliis ὁμοθυμαδον illud, adjectum vocabulo πάντες, visum est probare eorum sententiam, qui omnes Christi cultores in unam domum collectos fuisse putant. Sed præcedentia capitis I. ad Apostolos solos sermonem restringunt.

- f) Galilæorum nomine omnes christianos l. c. venire, plurimorum est sententia; at, EICHHORN l. c. p. 1065—1067 eos natos Galilæos (gebohrne Galilæer) sive quosdam e Secta Galilæorum (die Galilæer-sekte) fuisse, haud injuria opinatur.
- g) Precantes audiverunt sonum velut ruentis venti. Turbo (*Windstoss* dicit EICHHORN l. c. p. 230.) erat signum præsentis summi Numinis, apud Judeos. Ex quo, Josepho auctore (in *Antiqu.* lib. VII, C. 4. §. 1.) David Dei novit præsentiam.
- h) Οικον SCHLEVSNER in *Lexico* interpretatur ædificium. Sed (dicit) alii Interpretes, inter quos est etiam KREBSIUS in *Obs. Flav.* p. 165. τον οικον h. l. non de domo aliqua

titæ lingvæ ignitarum instar (i), quæ in unumquemque eorum se demiserunt: atque Spiritu Sancto omnes impleti,

privata interpretantur, sed de oeco, seu conclavi, quod in templo fuerit. Fuerunt autem, teste JOSEPHO A. I. VIII, 3, 2, triginta tales cæci templo Hierosolymitano in circuitu adstructi, in quibus & doctores legis de rebus sacris scholas habebant hominesque precandi causa convenire solebant. — EICHHORN hunc locum non definit, Vid. Allg. Bibl. der Bibl. Litt, Tom. III. p. 229.

- i) *Von Feuerflammen umschwebt werden* "drückt im Munde eines Juden nichts weiter als Herzerhebung, Rührung, Erschütterung, Begeisterung aus." — Bey solchen Ausdrücken der Rabbinen bleibt man am sichersten stehen, weil sie sicher vom N. T. unabhängig sprechen. Sonst könnte man auch die stelle aus *Jamblich de mysteriis* sect. 3. c. 6 brauchen: ὁραται δὲ τῶ δεχομενω (sc. πνευμα) το τε πυρος εἶδος προ του δεχουσαι), quæ nonnullorum est hujus loci interpretatio; cfr. EICHHORN *Allgem. Bibl. der Bibl. Litt.* III. B. p. 232 sqq. Ad eam vero probandam affertur *Schir Haschirim* rabba fol. 10. 2. & *Midrasch Ruth* rabba fol. 42, 1. "Eo tempore, quo viri docti student in lege, & inde ad Prophetas & Hagio-graphos pergunt האש ומתלהטת סביבתייהו *ignis circa ipsos flammavit, & verba ipsos exhilararunt*, eo modo, quo idem in promulgatione Sinaitica factum est. An non enim lex in Sinai per ignem data est? q. d. Deut. IV, 11. והאש סביבותיו *usque ad coelum*. Filius Afai sedit & legem explicavit והאש סביבותיו *& ignis circa illos visebatur*. Venerunt ergo discipuli ejus

ti, ceperunt peregrinis linguis loqui, prout Spiritus ipsius sermonis facultatem dedit.

B

Duo

ad R. Akiba & dixerunt: Rabbi, filius Afai sedet & legem explicat, *ignis vero circa illos apparet.* Ivit R. Akiba ad ipsum, dicens: audiui, quum tu legem explicares, ignem circa te adparuisse. Filius Afai respondit: ita est. Akiba pergit: Num forte in opere currus (theologia mystica superiore) tu studuisti? ille respondit: non feci, sed a lege perrexi ad Prophetas, a Prophetis ad Hagiographos, *verba autem illa tam grata mihi fuerunt, quemadmodum promulgatio legis in monte Sinai, & tam dulcia, כְּעֵקֶר נְחִמָּתוֹ, sicut praeceptum promulgationis ejus. Haec autem per ignem facta est.* Sic quoque R. Afhu sedit & legem explicuit, & *flamma circa ipsum visa est &c.*

Midrasch Coheleth fol. 87. 1. Historia: Abuja, unus ex primoribus gentis nostrae, cum ad circumcidendum veniret, omnes primores Hierosolymorum, aliosque, qui tunc temporis erant, convocavit, interque hos R. Elieserem & R. Jehosuam. Postquam comederunt & biberunt, quidam ex illis Psalmos, alii rhythmos alphabeticos recitarunt. Dixit R. Elieser ad R. Jehoschua: illi rebus suis occupati sint: nos nostra agemus. Inceperunt itaque a Mose & inde ad Prophetas & Hagiographos perrexerunt, & *verba haec illos exhilararunt sicut promulgatio legis & ignis circum ipsos flammavit &c.* Vid. SCHOETTGEN, ad h. l.

Sed EICHHORN l. c. p. 1068—1070 argumentis validis demonstrat, loca Rabbiorum, Luca scil. longe juniorum, in hac re probanda, parum omnino valere.

Duo præterea Liber Actorum subministrat loca, Caput scil. X & XIX, in quibus Lucas sermonem, de hoc lingvarum dono instituit.

Nempe cum in priore loco commemoratur Petrus religionem in domo Cornelii, centurionis ex cohorte, quæ dicebatur Italica, profelyti (εὐσεβέως (k) v. 2), urbem Cæsaream Palæstinensem inhabitantis, tradidisse, narratur eo id factum esse, ut Cornelius ipse & amici ejus donis Spiritus Sancti ornati, *linguis* (v. 46 Γλωσσαις) loquerentur. Qua re Petrus vidit, verum esse, quod significatum ei ænigmatice κατ' ὄψιν jam antea fuerat, *Deum nempe non habere rationem dignitatis s. externæ conditionis hominum, sed ex quacunque gente omnes, qui eum colunt, & recte agunt, ei acceptos esse.*

Alterius loci hoc fere est argumentum: Paulo Apostolo, cum primum Ephesi esset, tempus diu ibi morandi non erat, sed Hierosolymam, ad Festum Paschale (Cap. XVIII, 21. ἑορτήν ποιῆσαι) celebrandum festinans, brevi se rediturum (v. 21. πάλιν δὲ ἀνακαμψω πρὸς ὑμᾶς) pollicebatur. Cui promisso satisfaciens, Ephesi tres fere annos transegit: & cum christianos, ibi habitantes, nondum satis collustratos & reli-

k) Cfr. ÖDMANN *Geographiskt Handlexicon*, p. 53.

religionis christianæ præceptis doctrinaque imbutos, nec, nisi baptismo Johannis baptizatos comperisset, eos, Sacramento baptismi, professioni religionis christianæ, initiavit & obstrinxit. Sacro vero in iis peracto ritu, obtigit eis Spiritus Sanctus, & factum, ut loquerentur linguis (scil. peregrinis).

Denique Apostolus in Epistola ad Corinthios prima, per tria capita (XII, XIII & XIV) de *facultate peregrinis linguis loquendi* ita disserit, ut ostendat, eam non temere ac sine consilio, sed ut inde magnus & vulgaris in re ad religionem spectante usus manaret, a Divino Spiritu (πνεύματι) hominibus fuisse concessam. Quibus ab Apostolo diligenter disputatis an- sam videntur Corinthiorum corrupti mores & ad varios errores propensio in primis præbuisse.

Nimirum *Corinthus*, Achææ metropolis & caput, portum habens duplicem; alterum occidentalem Lechæum, alterum, ad Saronicum sinum, Cenchræensem, situ gaudebat perquam opportuno ad mercaturam faciendam; unde emporium cum esset magnæ Asiæ Europæque partis, divitiis & opibus valde abundavit.

Ut vero rerum affluentia luxuriam, mollitiem, & varium vitiorum genus secum ferre sæpe solet, ita etiam Corinthii, morum adeo perditorum & dis-

solutorum erant, ut veteres hominem *libidinibus indulgentem & voluptatibus deditum* dicerent *κοινωδίαζεν*. Conf. ERASM. *Adag.* sub hoc vocab. Solet etiam in urbibus opulentis imposturarum, præstigiarum & fraudum vario generi locus esse apertus, atque eo patentior, quo in magna incolarum turba partes & dissidia facilius oriuntur & multorum partim ignorantia partim malo studio foventur & aluntur. Quod idem Corinthi etiam obtinuisse si asseruerimus, a vero haud procui discessisse nobis videtur. Novitatis etiam & eorum quæ vulgo admirationem & stuporem excitant, quam maxime studiosi fuisse videntur Corinthii, cujus levitatis causa quoque in luxuria eorum ac divitiis haud male quærenda est. Minime igitur mirum, Corinthiorum communes plurimos errores plurimæque vitia, christianæ etiam ecclesiæ, Corinthi recens plantatæ, fuisse membrorum, quorum scilicet neque mens fuit collustrata satis, neque animus ad pium & sincerum boni ac recti studium, ut par erat, confirmatus. Unde quoque & nimium *facultati peregrinis lingvis loquendi* ab iis statutum pretium, quam scilicet omnibus aliis donis pneumaticis anteposuerunt, ac ea privatos fere contentui habuerunt, & ejusdem facultatis malum usum, ab Apostolo in loco nostro reprehensum, derivare licebit.

Accessit forsan, ut GOTTL. CHRIST. STORR (1) pro-

1) In opusculis academicis ad interpretationem librorum facrorum pertinentibus Vol. II, p. 322.

probabile censet, specialis alia hujus abusus causa, nimirum immodicus fervor, quo sibi invicem oppositi erant christiani, in duas scilicet partes divisi, quarum altera *Petri & Jacobi* facultatem peregrinis loquendi lingvis, a pentecostes illo die derivandam, insolentius contra *Paulum*, qui eventus illius, non particeps fuit, jactabat, altera cum Paulo minus honorifice de hac lingvarum facultate, utpote quæ veri nominis apostolos pleud^{at} apostolis non distingueret, sentiebat & loquebatur.

Quibus in dissidiis forsan factum, quod sæpe solet, ut a veritate cognoscenda & defendenda aliquanto discederetur, & utrinque injuriose imputarentur adversariis sensus, qui tamen eorum non essent. Disputandi ardorem quoque auxisse videtur multorum vanitas subtiliter ac sine ad vitam usu de rebus philosophandi, ut sibi exquisitæ eruditionis gloriam male vindicarent, 1 Cor. I, 22 Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν (m).

Est

m Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν Chrysostomus explicat: Ἕλληνες ἀπαιτοῦσιν ἡμᾶς ῥητορείαν λόγων καὶ δεινότητα σοφισμάτων. Idem hoc affirmat Anacharsis ap. HERODOT. 2. p. 282, D. 7. Dicens Ἕλληνας πάντας ἀχολοῦν εἶναι πρὸς πᾶσαν ἐρῶσιν πλὴν λακωνδαίωνων.

Est vero extra dubitationis aleam positum, indecorum, imo valde noxium rei christianæ, hunc linguarum facultatis abusum fuisse. Etenim eorum qui dicto dono gaudebant, plurimi data occasione loquendi, tam indefinenter locuti sunt, ut, interpretibus nullus locus, orationes eorum vernacula lingua interpretandi, relinqueretur; qua re fiebat, ut auditores, ex illis quæ dicerentur, nullum fructum capere possent. Fuit igitur eorum impetus similis *prophetarum* illi, ab Apostolo damnato (v. 30. 33), qui etiam occasionem dicendi in concione, quo rarius dabatur, eo avidius arripiebant, & ne amitteretur, plures simul (non καὶ ἕνα, certo ordine v. 31. 33.) loqui annitebantur, eum, qui prior dicere cœpisset, interpellantes (v. 30).

A qua procacia ut desisterent Corinthii, Paulus horum donorum sapientem & verum usum in re ecclesiæ (XII. 31.), & religionis ac pietatis promovenda esse situm docuit.

§. II.

His itaque prælibatis, ad ipsam materiam propius tractandam jam pergimus.

Præcipuæ vero huc spectantes quæstiones, a recentioribus in primis tractatæ, sunt: Utrum Nov. T.
for-

formulis: ἑτέροις γλώσσαις λαλεῖν, γλώσσαις λαλεῖν & γλώσση λαλεῖν idem omnino significetur? Utrum eæ ad linguam sive sermonem inter homines usitatum respiciant nec ne? Utrum naturali an supernaturali sive extraordinaria via, ad linguarum peregrinarum facultatem, pervenerint qui ea gauderent?

Sunt qui statuunt: Γλώσση λαλεῖν esse animo commoto loqui; γλώσσαις λαλεῖν, ἀποφθεγγεσθαι, magno enthusiasmo repletum loqui; ἑτέροις, καινὰς γλώσσαις λαλεῖν, nova vaticinia atque oracula eorumque explicationem proferre; ἰδίᾳ διαλεκτῷ λαλεῖν, oracula, vaticinia & hymnos ita proferre, ut qui ea audiat, se eodem animo commotum eodemque enthusiasmo veluti abreptum sentiat, atque, suas ipsius spes illis expressas animadvertat & agnoscat (n). Sed hæc ex-

n) Ita J. G. HERDER in libro: Von der Gabe der Sprachen am ersten christlichen Pfingstfest, Riga 1794, p. 84, ubi hæc leguntur verba: Mit der Zunge reden (γλώσση λαλεῖν) heisst, begeistert sprechen; mit zungen reden, (γλώσσαις λαλεῖν, ἀποφθεγγεσθαι) vielbegeistert reden. Mit neuen, fremden zungen sprechen (ἑτέροις, καινὰς γλώσσαις λαλεῖν) neue Weisagungen, Göttersprüche und derselben Auslegung hervorbringen. In eigenthümlicher Sprache reden; (ἰδίᾳ διαλεκτῷ λαλεῖν) heisst jene Göttersprüche, Weisagungen und Lobgefänge also vorbringen, daß der Hörende begeistert sich hingerissen fühlet und seine eigene Auflösung, seine eigene Hoffnungen in ihnen geistig wahrnimmt.

explicatio nimis longe petita esse videtur, & potius ad poëticas fictiones referenda quam philologicis rationibus suffulta; quare album ei calculum eo minus addere possumus, quo certius nec usui linguæ nec contextui conveniat.

III. JOH. GOTTFR. EICHHORN, formulam: ἑτε-
ραις γλώσσαις λαλεῖν a Γλώσσαις λαλεῖν & Γλώσση λα-
λεῖν sejungens, eam quidem de oratione humana
sive sermonis peregrini aliquo usu, has vero de arte
quadam & facultate linguæ agitatione sonos inanes fun-
dendi, interpretatur (o). Putat nempe idem in pri-
mo

-
- o) *Allgemeine Bibliothek der Biblischen Litteratur*, II B. p.
200—202. — Es bleibt nichts übrig als unter γλώσση
λαλεῖν die Gewohnheit zu verstehen, *bloß mit Bewegung*
der Zunge unverständliche Töne hervorzustoßen. Nur die-
ser Sinn allein thut der Sprache und allen Aeusserungen
des Apostels Genüge. Γλώσσα steht in der einfachen
Zahl, als ob es nicht Sprache, sondern das Sprachwerk-
zeug, die *Zunge*, bedeutete, wie auch CHRYSOSTOMUS
schon annahm, der es (nach Theophylacts Angabe) er-
klärte durch χαρισμα το κινεῖν τὴν γλῶσσαν "die zunge, das
Sprachwerkzeug, *bewegen*." Indessen zeigt das dem γλωσ-
σα beygefügte λαλεῖν, daß zu der *Zungen-Bewegung*
noch etwas hinzukommen musse; und dies giebt der A-
postel selbst deutlich an durch die Abwechslung mit der
Formel δια τῆς γλώσσης μὴ εὐσημον λόγον δοῦναι (v. 9.)
Es scheint also γλώσση λαλεῖν eine abgekürzte Redens-Art

mo Christianismo obtinuisse, quod in gentilismo, "ac barbaris imprimis populis, scil. homines *naturæ imbecillitate*, & sensuum vehementia in exstases varios abreptos, actos Divino Spiritu creditos fuisse (p);

C

&

zu seyn, und bedeutet zu haben: "bloß mit Bewegung der Zunge für Menschen unverständliche Töne hervorstosfen." Wie man nun bey Abkürzung einer Redensart einem Worte öfterst eine neue Bedeutung giebt, bloß um kürzer zu sprechen; so konnte auch in vorliegendem Falle auf *γλωσσα* die Bedeutung eines für Menschen unverständlichen Schalles übertragen und nun mit *γλωσση λαλειν* und *γλωσσας λαλειν* abgewechselt werden. Jenes (*γλωσση λαλειν*) deutete zugleich auf den Ursprung solcher unverständlicher Reden, wobey bloß das Sprachwerkzeug beschäftigt ist, hin; dieses (*γλωσσας λαλειν*) drückte ohne Rücksicht auf den Ursprung bloß die Sache selbst aus.

- p) 1. c. p. 202—204. Demnach scheint das *γλωσση λαλειν* die Folge einer heftigen Anstrengung und Ueberspannung der Geistes- oder Körperkräfte gewesen zu seyn; durch welche manche in den Zustand des Nichts-Bewusstseyns kamen oder einer erhöhten Einbildungskraft, durch die man bis zur Entzückung und Schwärmerey hingerissen wurde, und wobey man unverständliche Worte und Töne stammelte. Waren diese Zustände keine nachahmung, sondern unter den Christen erst entstanden, so waren sie vielleicht zuerst Folgen der höchsten Empfindungen des Dankes und der Verehrung Gottes, die in zarten, fein organisirten, schwachen Menschen den Zustand

& comparat statum quo extatici sonos varios, nulli sermoni respondentes, furore quodam agitati ederent, cum Christianorum ex Ethnicismo conversorum, præcipue Corinthi, Cæsareæ & Ephesi, 1 Cor. XIV. Aët. X, 46. & XIX, 6, γλωσση & γλωσσαις λαλεῖν (q).

Quam suam rei explicationem argumentis confirmaturus, primo urget satis clarum esse ex ipsis Apostoli verbis (r) eum non sermonem, sed sonos inarticu-

der Nicht-besonnenheit, Zückungen des Körpers, und insonderheit Bewegung der Zunge und der Lippen, und mit dieser zugleich unarticulirte Töne hervorbringen konnten. Was bey einem vielleicht bloß Folge körperliche Schwäche und zu feiner Organisation war, schien den übrigen etwas ausserordentliches, wichtiges und wünschenswerthes - - -

q) I. c. p. 204—205. Oder diese mit Stammeln verbundene Ekstasen, (welche wir nur bey Heiden-Christen, zu Corinth, Cæsarea und Ephesus finden (1 Cor. XIV. Apostelgesch. X, 46. XIX, 6) sind aus der Heidnischen Religion mit ins Christenthum herübergenommen worden. - - -

r) I. c. p. 795, 796. Γλωσση λαλεῖν war nach der authentischen Erklärung des Apostels δια της γλωσσης μη ευστημον λόγον δοῦναι (XIV, 9); oder λαλεῖν τῷ πνεύματι ἀνευ νοῦς (v. 15); oder λαλεῖν ἀνευ νοῦς. Den γλωσση λαλοῦντα verstund daher kein Mensch (οὐδεὶς ἀκούει v. 20).

ticulatos & menti imperceptibiles, labiorum & linguæ mira quadam & singulari agitatione veluti balbutiendo productos, respicere. Deinde monet, Apostolum in hac re narranda versantem, loquendi modo & ratione uti, quæ non, in sermonem sive linguam inter homines usitatam quadrat. Nam e defectu vocabuli ἑτερος (s), formulis γλωσσαι; λαλεῖν & γλωσ-

C 2

σ 4

2); weder andre ihn, noch er sich selbst (v. 14): "wenn ich bloß mit der Zunge bete, so betet zwar der Geist, welcher sie regiert; aber mein Verstand hat nichts davon." - - -

(f l. c. p 798, 799. Doch selbst die Sprache und die Prädikate von dem γλωσση λαλεῖν sind der Vorstellung einer Rede in einer wirklich irgendwo vorhandenen Sprache entgegen. Sonst heißt diese Gabe ἑτεροις γλωσσαις λαλεῖν (wie Apostelgesch. II, 4); so oft aber von diesen Zuständen die Rede ist, auch Apostelgesch. X, 46. XIX, 6, fehlt ἑτεροις und steht bloß γλωσση oder γλωσσαις λαλεῖν; woher dieser eigene Sprach-Gebrauch? Dagegen wechselt mit γλωσση λαλεῖν ab: δια τῆς γλώσσης μὴ εὐσημον λόγον δοῦναι "durch die Zunge keinen bestimmten, sicheren Sinn von sich geben;" wie paßt dies auf das Reden, in einer wirklich irgendwo vorhandenen fremden Sprache? Gab denn der Redende keinen sichern und bestimmten Sinn für den an, der die Sprache verstand? Wie konnte er einer Cithar oder Flöte gleichen, welche die Töne nicht gehörig aus einander setzt? Er war ja dem der fremden Sprache kundigen Zuhörer verständlich, und mußte vielmehr (nach des Zuhörers Urtheil)

ση λαλειν nullibi (nisi Actor. II, 4.) adjecti, patere putat, non de sermone humano Apostolum fuisse locutum. Quod idem ei confirmari videtur ex comparatione ab Apostolo (I Cor. XIV, 7 f.) instituta eorum, qui Γλωσση ελαλησαν cum musicis organis, *indistinctos* sonos (διαστολην των φθογγων μη δειναι (t) reddentibus.

Acutius vero hæc omnino quam verius esse prolata præter alios, præcipue D. GOTTLÖB. CHRIST. STORR (u), diligenter & subactò utens iudicio observavit.

Primo enim tenendum est, verbum λαλειν, sæpius in Græco Codice occurrens, proprie denotare: *loqui, eloqui, pronunciare, loquendo animi sensa aperire*, nec solum de iis usurpari, qui familiariter & in vita communi cum aliis colloquuntur, sed etiam de

einer Flöte gleichen, welche alle ihre Töne gehörig auseinander setzt.

†) l. c. p. 206. - Der unverständliche Stämmler gleich einer Cither oder Flöte, welche ihre Töne nicht gehörig auseinander setzt. - - -

u) Notitiæ historicæ Epistolarum Pauli ad Corinthios interpretationi servientes p. 290—325.

de iis, qui palam & publice verba faciunt, adeoque in N. T. sæpe a λαλεῖν parum differre.

Quo explicandi, instituendi, docendi significatu, speciatim de iis qui tradiderunt religionem christianam, vocem λαλεῖν usurpant Nov. Test. Scriptores. Cfr. Matth. XIII, 3. 10. 13. 34. Actor. IX, 29. 1 Cor. II, 6. XIV, 34. 35. 1 Thesl. II, 16. Tit. II, 15. Adjicitur nonnunquam vocabulum λόγος, v. c. Marc. II, 2. Act. II, 19,

Verbum vero Γλωσση primum denotat: *linguam, membrum corporis humani, gustus & sermonis instrumentum*: in qua notione occurrit Marc. VII, 33. 35. Luc. I, 64. XVI, 24; deinde per metonymiam pro *lingua, sermone cuique genti peculiari, dialecto*, sumitur.

Quum igitur verbum λαλεῖν denotet: *loqui* s. *loquendo sensa sua aperire*, quumque vocis γλωσση, non solum *linguæ in ore sitæ*, sed etiam *sermonis* sit notio, certo concludi posse videtur, his verbis conjunctis sensum *lingua vel linguam loquendi* esse subjiciendum. Quod vel inde probabile fit, quod Apostolus 1 Cor. XIV, 6. & 18. tribuens sibi ipsi hanc linguarum facultatem, pluraliter de γλωσσαις, loquatur, cum, si sermonem de sola linguæ suæ agitatione instituisset, singularis numeri vocabulo γλωσσης uti debuisset.

Porro, satis evidens est, Apostolum, phrasibus Γλωσσαις λαλεῖν & γλωσση λαλεῖν non ad editos *inarticu-*

diculatos aliquos & nullius sensus *sonos* significandos usum fuisse. E 1 Cor. XIV, 16. enim comperimus, eos, qui *γλωσση ελαλσαν*, aliquid certi dixisse (*λεγειν τι*): & e v. 15, eos, alio tempore aliud argumentum sive aliam tractandi materiam habuisse; nam vel *preces fundebant* vel *laudem Divinam* carminibus celebrabant gratiasque Deo agebant (*υ*). Bonum etiam fuisse *sensum* in iis quæ dicebant *γλωσση λαλουντες*, probatur e v. 17. ubi Apostolus dicit: *Συ μεν γαρ καλως ευχαρισεις, αλλ' ο ετερος ουκ οικοδομεται*; quanquam auditores in ea lingua peregrini (*ιδιωται x*) vim verborum prolatorum percipere, & hinc ex more a Hebræis in christianorum Sacra translato, *το αμην* (*y*) finitis sermonibus & orationibus, dicere non possent. Dein-

v) Sic *ψαλλειν* Rom. XV, 9, Eph. V, 19. Jac. V, 13. sumitur.

x) *ιδιωτης* apud Græcos proprie *is* dicitur qui abstinet a publicis negotiis, curans *τα ιδια* & significat, *hominem privatum, hominem rempublicam non curantem*, Cyrill. Lex. *ιδιωτης, ο κεινος, privatus, plebejus*. Inde vero cœpit adhiberi omnino *de homine alicujus rei imperito, ignaro, rudi, indocto*, qui significatus etiam h. l. obtinet. (Conf. STORR, l. c. p. 300).

y) *αμην*. Judæos singulis sacerdotum orationibus s. benedictionem, s. maledictionem complectentibus, antiphonæ loco subjicere *ΩΝ* solere constat. Eundem morem in ritualia cœtuum christianorum mature jam migrasse, testis

Deinde observatu dignum est, Apostolum ad ædificationem mutuam eos, qui facultate *γλωσση λαλειν* gaudebant, v. 26. exhortari: quæ tamen exhortatio locum habere non potuisset, si facultas illa in edendis *castis sive inanibus sonis linguæ agitatione effectis*, constitisset, neque interpretatione dictorum, v. 27 opus habuissent, qui *γλωσση ελαλουν*, nisi sermone uli fuissent.

Quo tandem jure Apostolus, illis, qui *γλωσση λαλησαν*, præscripsisset, ut per vices, ordine observato (*ανα μερος* v. 27) loquerentur, aut omnino tacerent, si duo tresve jam locuti fuissent (v. 27), vel si interpreter deesset (v. 28)? Quis enim huic præcepto satisfecisset, si, ut Ill. EICHHORNII (l. c. p. 785) putat, illi qui loquebantur, in mentis libero usu & potestate non fuissent? Quis furore quodam correptus, loquendi ordinem sibi præscriptum servabit?

Quantum porro attinet ad argumentum Illustr. EICHHORNII, primo loco a nobis recensitum, illa Apostoli: *μη ευσημον λογον δειναι*, voces aliquas inconditas & sensu carentes sive inarticulatos sonos respicere ægre putanda sunt, repugnante scil. usu vocabuli *λογος*,

est JUSTIN. Martyr, Apol. 2. Cfr. Svic. Theol. Eccles. Tom. I, p. 229.

γος, quod in N. T. pro *sermone* plerumque ponitur: Cfr. Act. XV, 27. ibid. v. 32. XX, 7. 1 Thess. II, 5. Matth. V, 37. XII, 37. Coloss. IV, 6.

Sed dubio procul λογος μη ευσημος Apostolo is est, cujus vis (quoniam sermone peregrino proferebatur) ab auditoribus linguam haud callentibus non intelligebatur (2). Unde qui peregrinis utebatur linguis, is, ipse sibi & suo animo recitabat, quæ aliis erant μυσηρια (a): qua re fiebat, ut, sine interpretatione

- 2) Verbum ακουειν notionem intelligendi habere, e pluribus & N. T. & V. T. locis ut & e profanis Scriptoribus probari potest. Cfr. Matth. XIII, 12. Joh. IX, 27, & ψψ Genes. II, 7. 42. 23. Deutr. XXVIII, 29. — Apud profanos eadem significatione legitur. Ælian. Var. Hist. XIII, 46.

- 3) Obscuritate laborant verba: πνευματι δε λαλει μυσηρια, quam interpretes ita tollere student, ut accipiant πνευματι pro γλωσση dictum: *lingua enim peregrina loquitur* (aliis) occulta; aut supplendum censeant πνευματι των ανθρωπων, *animo, vel intellectui aliorum occulta loquitur*. SEMLERUS: πνευματι sc. εαυτου suo spiritui, ipse sibi & suo animo v. 14. 15. recitat res ejus generis, quæ sunt aliis μυσηρια h. e. incognita, obscura, occulta. H. E. G. PAULUS N. Repert. T. I. p. 282. ita legendum esse putat: πνευματι δε λαλει μυσηρια; und sollte denn eine pneumatische Gabe nur Unverständlichkeiten hervorbringen?

tione adjecta, sermo & oratio ejus, ullum fructum aliis ferre non posset (v. 14. b).

An vero formula ἑτεραις γλώσσαις λαλεῖν idem significet cum illis γλώσσαις λαλεῖν & γλώσση λαλεῖν? quod scil. affirmarunt plurimi & antiquiorum & recentiorum Interpretum, pauci vero negarunt: jam disputandum. Nobis quidem videtur textus Sacer rationes suppeditare, satis validas, quæ nobis svadeant eodem sensu ἑτεραις γλώσσαις λαλεῖν ac το γλώσσαις λαλεῖν sumi debere; nam cum Act. X, 46. commemoratur Cornelius cum suis facultate γλώσσαις λαλεῖν a Spiritu Sancto instructus fuisse, deinde Act. XI, 15--17. a Petro narratur (c) eodem omnino (d) Spiritus
D San-

b) vous μου, id quod ipse cogito, intellectus meus, id quod intelligi deberet ex me. Nam με vel positum esse videtur, pro απο με, ut Genes. IX, 10. vel ut Lat. Egressi navis pro egressi e navi cfr. STORR Observ. ad Anal. & syntax. Hebr. p. 278. καρπος resp. Hebr. יר. latinorum fructus, metaphor. denotat eventum cogitationum s. actionum nostrarum, & inde sæpè i q. commodum. Hinc formula ακαρπος est i. q. f. 12. ου προς την οικοδομην est, nullum fructum affert, sterilis est, non commodo aliorum inservit. Cfr. v. 17. Matth. XIII, 22. Eph. V, 11.

c) Hæc sunt Petri verba, loco nominato: το πνευμα το ἅγιον ελαβον, καθως και ἡμεις & Act. XI, 15. επεπεσε το πνευμα το ἅγιον ἐπ' αὐτους, ὡς περ και ἐφ' ἡμας ἐν ἀρχῇ. Act. XI, 17. την ἰσὴν δαρεαν ἐδωκεν αὐτοις ὁ Θεος ὡς και ἡμιν πισευασσι ἐπὶ τον κυριον ἰησουν χριστον.

d) ουδεν διεκρινε μεταξυ ἡμων τε και αὐτων, Act. XV, 9;

Sancti dono ornatos fuisse, quo Apostoli *εν αρχη* ; qui, quoniam erant *ετεραις γλωσσαις λαλουντες*, idem etiam Cornelio & ejus domesticis contigisse, adeoque ambas illas verborum formulas (*ετεραις γλωσσαις* & *γλωσσαις λαλειν*) nonnisi unam eandemque rem significare, vero est simillimum.

An vero : *γλωσσαις λαλειν* idem sit ac *γλωσση λαλειν*, jam paucis dispiciamus? Ipse igitur contextus Sacer videtur harum formularum alteram in locum alterius substituere 1 Cor. XIV, 18 & 19; quorum commatum inepta omnino esset interpretatio, si cum *γλωσσαις λαλειν* *donum peregrinarum linguarum* significet, alius sensus tribuendus esset *τω γλωσση* s. *εν γλωσση λαλειν*, & quidem artificiose ac balbutiente lingua excutiendorum *inarticulatorum sonorum* (e).

Præterea magni momenti ad nostram rem probandam esse putamus, quod *γλωσση λαλειν* permutteri videatur cum formulis : *ετερογλωσσαις* & *χειλεσιν ε-*
τε

quod Petrus de iis afferere minime potuisset, si data Apostolis linguarum facultas quodam nomine diversa fuisset ab illa, quæ his dein e cœtu gentilium ad christianorum Sacra amplectenda conversis cessit.

e) Cf. Relat. Tub. 1786, p. 211, & STORR. I, c. p. 293.

τεροις λαλειν, I Cor. XIV, 21., ubi hæc occurrunt:
 εν τῷ νομῷ γεγραπται (f), ὅτι εν ἑτερογλωσσοις καὶ εν
 χειλεσιν ἑτεροις λαλησω τῷ λαῷ τούτῳ καὶ ὁ ἑτὼς εἰσα-
 κουσονται μου, λεγει κυριος. ὥς αἱ γλῶσσαι εἰς σημειον
 εἰσιν, οὐ τοις πισευουσιν, ἀλλὰ τοις ἀπιστοις.

Apostolus igitur comparans τὸ Γλωσση λαλειν
 cum τῷ χειλεσιν ἑτεροις λαλειν, nihil aliud illis verbis
 respicere potest, quam linguæ peregrinæ in dicen-
 do usum.

Neque aliorum flecti possunt Apostoli verba I
 Cor. XIV, 8 sqq., quibus cum tibiarum in bello, obe-
 undis Sacris, conviviis cet. apud antiquos Græcos nec
 non

f) V. 21. γεγραπται εν τῷ νομῷ &c. locus hic ad verbum
 similis in S.S. non reperitur. Maxima tamen ex parte ea-
 dem leguntur apud Jesaiam XXVIII, 11, 12. quem lo-
 cum Paulus in mente habuisse videtur. Dicitur apud
 Jesaiam Deus Israëlitas, qui legatos, voluntatem ipsius
 explicando, viam salutis monstrantes spreverant, nec ullum
 præstiterunt ipsis obsequium, affecturus gravi pœna hac,
 ut ipsos subiciat barbaris, quorum ne linguam quidem
 intelligant. Itaque sensus verborum is est: *loquar jam cum*
ipsis, per peregrinos & barbaros; via enim, quam hacten-
 us per prophetas ipsis monstravi (ἑτὼς), incedere no-
 lunt.

Conferatur etiam STORR l. c. p. 299.

non Hebræos usu, nullo scil. ubi cur tibia sonitum sit, nesciant audientes, comparat illud γλωσσαις λαλουντων vulgo, auribus quidem, non mente perceptum (λογον μη ευσημον, μη γνωσθεντα).

Reliqua ad hanc materiam pertinentia, in quibus præcipue est quæstio: utrum *naturali* an *supernaturali modo*, hæc linguarum facultas Apostolis data fuerit, ad aliud tempus differre cogimur,

